Eduskunta
Talousvaliokunta

Hallituksen esitys eduskunnalle elintarvikelaiksi ja laiksi sakon täytäntöönpanosta annetun lain 1 §:n muuttamisesta

Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi uusi elintarvikelaki. Samalla nykyinen saman niminen laki kumottaisiin. Esityksellä ehdotetaan myös muutettavaksi sakon täytäntöönpanosta annettua lakia.

Voimassa olevaan elintarvikkeita ja niiden valvontaa koskevaan sääntelyyn ei tulisi merkittäviä toiminnallisia muutoksia. Esityksen tavoitteena on sujuvoittaa sääntelyä ja valvontaa kuitenkaan vaarantamatta elintarviketurvallisuutta. Esityksellä pyritään parantamaan elintarvikelain käytettävyyttä jäsentämällä lukuisista muutoksista aiheutunutta hajanaisuutta. Samalla laki päivitetään vastaamaan Europan unionin lainsäädännön vaatimuksia.

Suomen Yrittäjien lausunto

Elintarviketurvallisuuteen liittyvän valvonnan maksullisuus on nykyisen lainsäädännön mukaan sidottu suunnitelmalliseen valvontaan. Esityksen yhtenä tavoitteena olisi lisätä elintarvikevalvonnan maksukertymää perimällä 150 euron suuruinen vuosittainen perusmaksu, lähtökohtaisesti kaikilta kunnan suunnitelmallisen elintarvikevalvonnan piirissä olevilta valvontakohteilta. Luonteeltaan perusmaksu olisi vero ja muutoksen johdosta maksuvastuu jakautuisi kaikille rekisteröidyille ja valvontaviranomaisen hyväksymille valvontakohteille. Vuosittain perittävän valvonnan perusmaksun lisäksi toimijoilta perittäisiin suoritettujen valvontatoimenpiteiden osalta kunnan taksaan perustuvat maksut.

Perusmaksu perittäisiin esityksen mukaan kaikilta elintarvikevalvonnan piirissä olevilta, eikä ainoastaan niiltä, joihin kohdistuu kyseisenä vuotena maksullisia valvontatoimenpiteitä. Suomen Yrittäjät katsoo, ettei yrityksille aiheutuvien kustannusten lisäystä voida katsoa asianmukaisena, kun sen taustalla ei ole sellaisia toimenpiteitä, joiden perusteella veloitusta voitaisiin ylipäätään pitää aiheellisena. Esityksen mukaisessa perusmaksussa olisi yrityksille kyse pelkästä lisäkustannuksesta. Suomen Yrittäjät katsoo, ettei kustannuslisäystä, joka lisäisi yritysten kokonaiskulurasitetta, ole sen kohteena olevien yritysten kannalta oikeudenmukainen.

Vuosittaisen perusmaksun johdosta yritykset joutuisivat maksamaan valvontamaksun, vaikka niihin ei ole kohdistettu valvontatoimenpiteitä. Myös pienyritykset olisivat velvollisia suorittamaan samansuuruisen perusmaksun. Perusmaksuun siirtymistä perustellaan muiden seikkojen ohella sillä, että suurempi maksukertymä mahdollistaisi nykyistä tehokkaamman neuvonnan ja ohjauksen toteuttamisen. Tehokkaamman neuvonnan ja ohjauksen edistäminen on kannatettavaa, mutta on kuitenkin kyseenalaista, toteutuisiko tämä suunnitelulla tavalla. Sellainen toimija, johon ei ole kohdistunut tarkastusta ei hyötyisi normaalisti tarkastukseen liittyvästä ohjauksesta ja neuvonnasta.

Pidämme tärkeänä, että valvonnalla viranomaiset huolehtivat, etteivät elintarviketurvallisuuteen liittyvien velvoitteiden laiminlyöjät saa epäoikeudenmukaista kilpailuetua. Vuosittaiseen perusmaksuun siirtymistä onkin perusteltu myös sen kannalta, että vastuullisesti toimivat yritykset höytyvät siitä, että suunnitelmallisella valvonnalla kitkettäisiin kilpailua vääristävää elintarvikelainsäädännön vastaista toimintaa. On kuitenkin kohtuutonta, että vastuulliset toimijat joutuisivat kattamaan rikkojien valvonnasta aiheutuvia kustannuksia. Ylipäätään Suomen Yrittäjien mielestä valvonnan kohteiden ei tule yksin kantaa valvonnan kustannuksia.

Suomen Yrittäjät katsoo, että elintarvikevalvonnan kustannusten jakautuminen voitaisiin toteuttaa siten, että niiden avulla pyrittäisiin ohjaamaan haluttuun käyttäytymiseen. Kustannuksissa voitaisiin palkita sellaisia toimijoita, jotka ovat osoittaneet noudattavansa elintarviketurvallisuutta koskevia velvoitteita.

Elintarvikevalvonnasta saatava maksukertymä tulee ohjata elintarvikevalvontaan ja sen tehostamiseen. On tärkeää, että valvonnassa pyritään toiminnan tehokkuuteen ja säästöihin. Valvonnan kattavuuden laajentamisen sijasta olisi paremmin keskityttävä siihen, miten valvontaa voitaisiin kehittää siten, että jatkossa se suuntautuisi entistä enemmän niihin yrityksiin, joissa sitä eniten tarvitaan.

Kunnioittavasti

Suomen Yrittäjät

Karoliina Katila
asiantuntija